

CLMVT FORUM 2024
CLMVT'S CATALYST
FOR DIGITAL GROWTH

CLMVT FORUM 2024

CLMVT'S CATALYST FOR DIGITAL GROWTH

ที่มาและความสำคัญ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ได้ริเริ่มจัดการประชุม CLMVT Forum มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ด้านเศรษฐกิจการค้าการพัฒนาต่อยอดธุรกิจ ตลอดจนเป็นพื้นที่ในการสร้างเครือข่ายระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศ CLMVT (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย)

ปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างมาก ทั้งในแง่ของการค้าและการบริการ รวมถึงการปรับเปลี่ยนองค์กรให้มีความเป็นดิจิทัลมากขึ้น

กลุ่มประเทศ CLMVT ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการค้าโลก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมกันหารือแนวทางการพัฒนายกระดับเศรษฐกิจด้วยดิจิทัล เพื่อเปลี่ยนผ่านการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยนวัตกรรมและมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย (ก) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของกลุ่มประเทศ CLMVT และ (ข) แนวทางสำหรับภาคเอกชน CLMVT ในการปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในเศรษฐกิจดิจิทัล

เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มุมมอง และหารือแนวทางของสถานการณ์ความพร้อมด้านเศรษฐกิจดิจิทัลของกลุ่มประเทศ CLMVT

เพื่อผลักดันให้หน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในกลุ่มประเทศ CLMVT รับทราบและนำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปปรับใช้หรือขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล

กลุ่มเป้าหมาย

ภาครัฐ

ภาคเอกชน

ภาควิชาการ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการศึกษา

การรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมปริทรรศน์

ถอดบทเรียนแนวทางจากต่างประเทศ

การสำรวจข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐในการพัฒนา เศรษฐกิจดิจิทัลของกลุ่มประเทศ CLMVT

แนวทางสำหรับภาคเอกชน CLMVT ในการปรับตัว และ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในเศรษฐกิจดิจิทัล

ข้อตกลงด้านเศรษฐกิจดิจิทัลที่สำคัญของโลก

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจดิจิทัล

(Digital Economy Partnership Agreement: DEPA)

ประเด็นด้านความตกลง DEPA ระหว่างสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ และชิลี เป็นความตกลงที่มีขอบเขตกว้างและครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัลและการค้าดิจิทัลอย่างรอบด้านถึง 16 โมดูล (Module) เช่น การอำนวยความสะดวกทางธุรกิจและการค้า การปฏิบัติต่อสินค้าดิจิทัลและสิทธิที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัล สิงคโปร์-ออสเตรเลีย

(Singapore-Australia Digital Economy Agreement: SADEA)

ความตกลง Singapore-Australia Digital Economy Agreement (SADEA) เป็นความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัลของสิงคโปร์ฉบับที่สอง และเป็นความตกลงที่พัฒนามาจากข้อตกลงการค้าดิจิทัล (Digital Trade Agreement: DTA) ระหว่างสิงคโปร์และออสเตรเลีย ภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA)

ความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างเกาหลีใต้กับสิงคโปร์

(Korea-Singapore Digital Partnership Agreement: KSDPA)

KSDPA สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของสิงคโปร์และเกาหลีใต้ในการบูรณาการระบบนิเวศดิจิทัลของทั้งสองประเทศเพื่อปลดล็อกโอกาสการเติบโตใหม่ๆ สำหรับธุรกิจ KSDPA ทำให้ทั้งสองประเทศสามารถทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการค้าดิจิทัลที่ราบรื่นและอำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันมากขึ้นในเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างธุรกิจจากทั้งสองฝ่าย

ความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัล สิงคโปร์-อังกฤษ

(Singapore-United Kingdom Digital Economy Agreement: UKSDEA)

ความตกลง UKSDEA ในทบทวนฉบับล่าสุดกล่าวถึงเศรษฐกิจดิจิทัลที่สำคัญ เช่น ข้อมูล ตลอดจนองค์ประกอบความร่วมมือในสาขาใหม่ๆ และนวัตกรรมที่หลากหลาย เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) Fintech และ regtech การยืนยันตัวตนดิจิทัล (Digital identities) และเทคโนโลยีทางกฎหมาย (legal technology)

กรอบความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัลอาเซียน

(ASEAN Digital Economy Framework Agreement: DEFA)

กรอบความตกลง DEFA มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคอาเซียนไปสู่การเป็นเศรษฐกิจดิจิทัลที่มีความสามารถแข่งขันสูง โดยมุ่งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาคธุรกิจและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเน้นการบูรณาการทางดิจิทัลในระดับภูมิภาค เพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

ผลสรุปการทบทวนวรรณกรรม ปริทรรศน์และสัมภาษณ์เชิงลึก

การทบทวนวรรณกรรมปริทรรศน์

CLMVT ยังมีบทบาทสำคัญต่อห่วงโซ่อุปทานของโลก และได้รับผลกระทบจากความผันผวนจากเศรษฐกิจคู่ค้าสำคัญ

ข้อมูลขนาดใหญ่ใน CLMVT สร้างมูลค่ามหาศาลได้ แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างความท้าทายในประเด็นด้านความโปร่งใส ความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และการบังคับใช้กฎหมาย

SMEs ผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของ CLMVT ยังขาดการสนับสนุนทั้งด้านเทคนิคและเงินทุนที่ต่อเนื่อง

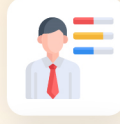
การสัมภาษณ์เชิงลึก

CLMVT ยังมีช่องว่างในการพัฒนาด้านบูรณาการข้อมูลและกระบวนการทำงาน

การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายที่พุ่งเป้าไปยังเทคโนโลยีอุบัติใหม่ทำให้ CLMVT ปรับตัวให้เข้ากับการกำกับดูแลได้ยาก

ทรัพยากรมนุษย์โดยทั่วไปมีเพียงพอ หากแต่ขาดกลุ่มบุคคลทักษะสูง โดยเฉพาะสาขาดิจิทัล

ภาคเศรษฐกิจดิจิทัล CLMVT พึ่งพิงผู้ให้บริการเทคโนโลยีรายใหญ่จากต่างชาติเป็นหลัก

ความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ระหว่างกลุ่ม CLMVT เป็นประเด็นที่ยังต้องปรับปรุง

ข้อค้นพบ

CLMVT มีปริมาณแรงงานในภูมิภาคจำนวนมาก แต่ยังขาดแคลนแรงงานด้านดิจิทัลที่มีศักยภาพสูง (Digital Talents) รวมถึงแนวทางการดึงดูดกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาในประเทศ

ทุกภาคส่วนของ CLMVT มีความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบด้านดิจิทัล แต่ยังมีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและขาดความเข้าใจด้านรายละเอียดกฎหมาย

CLMVT ยังต้องการเร่งกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลแบบแอนะล็อก (Analog) เป็นรูปแบบดิจิทัล (Digitization) และ การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจ (Digitalization)

หน่วยงานภาครัฐมีแผนในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัล แต่ต้องเริ่มจากการพัฒนาขีดความสามารถดิจิทัลของรัฐก่อน โดยเฉพาะการบูรณาการด้านดิจิทัลระหว่างหน่วยงาน

การศึกษาประเทศต้นแบบ

เศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศสิงคโปร์

เศรษฐกิจดิจิทัลในสิงคโปร์มีมูลค่ารวม 1.06 แสนล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ในปี ค.ศ. 2022 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 17.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของสิงคโปร์ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13 ของ GDP ในปี ค.ศ. 2017 เศรษฐกิจดิจิทัลเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 12.9 ต่อปีนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017 นอกจากนี้ ภาคอุตสาหกรรมสารสนเทศและการสื่อสารคิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของเศรษฐกิจดิจิทัลของสิงคโปร์ ในขณะที่อีก 2 ใน 3 มาจากมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลอื่น ๆ

ภาครัฐ

ภาครัฐให้ความสำคัญกับการวางแผนด้านนโยบายและการส่งเสริมการพัฒนาด้านดิจิทัลต่าง ๆ ในประเทศ โดยมีแผนนโยบาย Smart Nation 1.0 เป็นแผนหลักที่ให้ความสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรัฐบาลดิจิทัล, ด้านเศรษฐกิจดิจิทัล และ ด้านสังคมดิจิทัล รวมทั้งภาครัฐยังคงใช้กฎหมายที่จำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจดิจิทัล

ภาคเอกชน

ภาคเอกชนมีการปรับตัวที่รวดเร็วทั้งด้านการปรับองค์กรและนโยบายในการบริหารองค์กรให้พร้อมเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล อีกทั้ง ภาคเอกชนยังให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการเข้าร่วมโครงการ และการเสริมสร้างทักษะด้านดิจิทัลต่าง ๆ ให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

ภาคประชาชน

ภาคประชาชนมีการปรับตัวในการเข้าสู่สังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการใช้ชีวิตประจำวันโดยมีการใช้ประโยชน์จากดิจิทัลมากขึ้น และมีจำนวนนักเรียนและนักศึกษาที่สนใจในด้านเทคโนโลยีมากขึ้นอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีขั้นสูงในกลุ่มคนรุ่นใหม่ของประเทศ

ปัจจัยที่ทำให้ประเทศสิงคโปร์เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจดิจิทัลในภูมิภาคอาเซียน

โครงสร้างพื้นฐาน

สิงคโปร์มีการเตรียมพร้อมโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลให้กับประชาชน เช่น ร้อยละ 90 ของประชาชนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

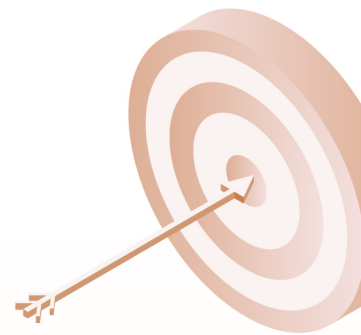
สิงคโปร์มีการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัดและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

ภาครัฐและภาคเอกชนในสิงคโปร์มีความร่วมมือหลากหลายโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรและเพิ่มขีดความสามารถด้านดิจิทัลโดยรวมของประเทศ

ปัจจัย โอกาส และความท้าทาย ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล

จุดแข็ง

การปรับตัวที่รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยีดิจิทัล

กลุ่มประเทศ CLMVT มีศักยภาพสูงในการเปลี่ยนผ่าน
ความเป็นดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับเศรษฐกิจและ
ความพร้อมในการรองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในสังคม

ความสามารถในการฟื้นตัว

กลุ่มประเทศ CLMVT มีขนาดเล็กทำให้สามารถวางกรอบ
การพัฒนาและกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินได้ง่ายกว่า
ในขณะที่เดียวกันยังมีช่องว่างในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล
ซึ่งเปิดโอกาสให้สามารถปรับและทดลองแนวทางได้เพิ่มเติม
ในอนาคต

โอกาส

การลงทุน

กลุ่มประเทศ CLMVT มีโอกาสในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
และตลาดดิจิทัลเพิ่มเติม รวมถึงมีประชากรรุ่นใหม่ที่เป็น
กำลังแรงงานสำคัญ และการเข้ามาของนักลงทุนจาก
นอกภูมิภาคจะกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างโอกาสในการพัฒนา

ความร่วมมือจากภายนอก

กลุ่มประเทศ CLMVT ขาดปัจจัยสำคัญในการพัฒนา
เศรษฐกิจดิจิทัล จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่าง
ประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

จุดอ่อน

ช่องว่างในการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับดิจิทัล

CLMVT มีความล่าช้าในการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ
ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลส่งผลให้เกิดช่องว่างและ
การปรับตัวของข้อบังคับกฎหมายที่ไม่เท่าทันสถานการณ์
การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล

การขาดความร่วมมือ ของหน่วยงานภาครัฐ

CLMVT มีความล่าช้าในการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ
ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลส่งผลให้เกิดช่องว่างและ
ความไม่ชัดเจนในการสนับสนุน

งบประมาณ

งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล
แต่กลุ่มประเทศ CLMVT มีข้อจำกัดทางการเงิน ส่งผลให้
การพัฒนาโครงสร้างล่าช้า

ความท้าทาย

การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ของเทคโนโลยีดิจิทัล

การปรับตัวของกลุ่มประเทศ CLMVT ที่ล่าช้ากว่ากระแสโลก
อาจส่งผลให้เกิดช่องว่างในการพัฒนาที่กว้างขึ้น

อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ

การมีอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในการดึงดูด
ทรัพยากรยังเป็นความท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ดิจิทัลของกลุ่มประเทศ CLMVT

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานรัฐ ในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

1. การส่งเสริมและการใช้ประโยชน์ จากกรอบความร่วมมือ

ภาครัฐควรส่งเสริมความร่วมมือและความตกลงในระดับภูมิภาค และระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศ

2. การเพิ่มขีดความสามารถทางดิจิทัล ของภาครัฐและเอกชน

ภาครัฐควรส่งเสริมโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพและทักษะขั้นสูงด้านดิจิทัลให้กับภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อต่อยอดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3. การสร้างระบบนิเวศดิจิทัลที่ครอบคลุม ทุกด้าน

ภาคีระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการพัฒนาจะเป็นปัจจัยที่ช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้ ภาครัฐจึงควรเป็นแม่ทัพสำคัญในการสร้างและเตรียมระบบนิเวศให้พร้อม

4. การสร้างความเชื่อมั่นและ ความปลอดภัยทางไซเบอร์

ภาครัฐจำเป็นต้องออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมาย เรื่องความคุ้มครองและความปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคเอกชนและประชาชน

แนวทางสำหรับภาคเอกชน CLMVT ในการปรับตัว และ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน

1. การส่งเสริมและการใช้ประโยชน์ จากกรอบความร่วมมือ

ภาคเอกชนควรสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนเอกชนด้วยตนเอง และร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

2. การเพิ่มขีดความสามารถทางดิจิทัล ของภาครัฐและเอกชน

ภาคเอกชนควรผลักดันและต่อยอดการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากรในองค์กร ตั้งแต่ทักษะพื้นฐานจนถึงทักษะขั้นสูง เพื่อยกระดับความสามารถของบุคลากรและองค์กรภายใต้สังคมดิจิทัล

3. การสร้างระบบนิเวศดิจิทัลที่ครอบคลุม ทุกด้าน

ภาคเอกชนควรมีความกระตือรือร้นในการร่วมกันผลักดันและเป็นกระบอกเสียงเรื่องการสร้างระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเติบโตของภาคเอกชนเอง

4. การสร้างความเชื่อมั่นและ ความปลอดภัยทางไซเบอร์

ภาคเอกชนควรส่งเสริมและสร้างกรอบนโยบาย ทั้งเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยทางไซเบอร์ ในองค์กรและระหว่างองค์กร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

